

prima instanță – L. Brînză
instanța de apel – M. Ciugoreanu, Gr. Dașchevici, Șt. Niță

DECIZIE

06 iulie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței,
judecători

Svetlana Filincova
Maria Ghervas
Sveatoslav Moldovan
Nicolae Craiu
Dumitru Mardari

examinând recursurile declarate de Ion Breazu și Agenția pentru Protecția Consumatorilor,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Breazu Ion împotriva băncii comerciale "Moldindconbank" societate pe acțiuni privind declararea nulității clauzelor contractuale abuzive, obligarea excluderii unor astfel de clauze din contractele cu același obiect încheiate cu consumatorii și interzicerea unor asemenea clauze contractuale care vor fi încheiate în viitor cu consumatorii,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 23 martie 2016 prin care s-a casat hotărîrea primei instanțe și s-a emis o decizie sub formă de încheiere prin care s-a încetat cauza civilă în legătură cu depunerea acțiunii de un organ ce nu dispune de acest drept,

c o n s t a t ă :

La 26 ianuarie 2015 Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Breazu Ion au depus cerere de chemare în judecată împotriva băncii comerciale "Moldindconbank" societate pe acțiuni prin care a solicitat declararea nulității clauzelor abuzive consemnate în pct. 4 alin. (6), pct. 5 alin. (1) (în partea ce ține de alte comisioane sau alte datori), pct. 6 alin. (7), pct. 7 alin. (3) și (7) ale contractelor de linie creditară, obligarea băncii comerciale "Moldindconbank" societate pe acțiuni să excludă asemenea clauze din contractele cu același obiect, încheiate cu consumatorul dat și alți consumatori, interzicerea includerii unor asemenea clauze în contractele cu același obiect, care vor fi încheiate pe viitor cu consumatorii.

În motivarea cererii de chemare în judecată au relevat că, la 05 mai 2014 Agenția pentru Protecția Consumatorilor a parvenit petiția lui Ion Breazu, cu numărul de înregistrare 312-p, prin care consumatorul invocă existența unor clauze

abuzive în contractul de linie de credit pentru persoanele fizice acordat pe card de credit nr. 7 din 23 martie 2012 încheiat cu banca comercială ”Moldindconbank” societate pe acțiuni.

În baza petiției sus-enunțate, a fost inițiat un control inopinat la banca comercială ”Moldindconbank” societate pe acțiuni, filiala nr. 16, amplasată în or. Vatra, str. Ștefan Vodă, 9.

În cadrul controlului a fost precăutat contractul de linie de credit nr. 7 din 23 martie 2012, încheiat între Ion Breazu și banca comercială ”Moldindconbank” societate pe acțiuni.

În urma examinării clauzelor contractuale prin prisma prevederilor Codului civil al Republicii Moldova, cât și a normelor Legii nr. 256 din 09 decembrie 2011 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, Legii nr. 105 din 13 martie 2003 privind protecția consumatorilor, a fost întocmit un act de constatare a clauzelor abuzive din 29 mai 2014.

Agenția pentru Protecția Consumatorilor consideră că unele clauze contractuale vin în dezacord cu legislația în vigoare și crează un dezichilibru între drepturile și obligațiile părților contractante.

Astfel, Agenția pentru Protecția Consumatorilor optează pentru a fi considerate clauze abuzive și inechitabile următoarele prevederi contractuale.

Punctul 4 alin. (6) al contractului atestă că, banca este în drept fără preaviz, iar debitorul exprimă acordul cert și irevocabil de a modifica în mod unilateral mărimea dobânzii în funcție de creșterea ratei la depozitele atrase în lei moldovenești a persoanelor fizice.

Clauza elucidată sub aspectul modificării dobânzii flotante fără preaviz vine în dezacord cu prevederile art. 1237 alin. (4) Codul civil, care atestă expres obligația debitorului de a anunța în scris debitorul despre modificarea mărimii dobânzii cu cel puțin 10 zile înainte de modificare.

Ținând cont de prevederile art. 1237 alin. (3) Codul civil, legiuitorul permite modificarea unilaterală a dobânzii doar în funcție de anumiți factori exteriori, de natură obiectivă, independenți de voința băncii: modificarea ratei de refinanțare a Băncii Naționale a Moldovei, ratei inflației, evoluției pieții, însă clauza contractuală atestă drept motiv un factor subiectiv: creșterea ratei la depozitele atrase în lei moldovenești a persoanelor fizice.

Pentru a proteja interesele părții slabe a contractului de adeziune, legiuitorul a prevăzut dreptul debitorului la rezilierea contractului ca urmare a modificării dobânzii flotante – art. 1242 alin. (3) Codul civil. Prin urmare, este inechitabil de a prevedea într-un contract de adeziune (clauzele căruia sunt elaborate și impuse din start de bancă, fără drept de modificare) faptul că debitorul își exprimă acordul cert și irevocabil. Mențiunea în cauză lezează vădit dreptul debitorului consumator, prevăzut de legislație la reziliere (unde termenul de reziliere curge de la primirea notificării despre modificarea dobânzii.).

Clauza contractuală, precăutată favorizează banca (creditor), în dezavantajul net al consumatorului (debitor). Prin urmare, se atestă un dezechilibru între drepturile și obligațiile părților contractante. Astfel, pct. 4 alin. (6) al contractului

vine în contradicție cu prevederile art. 716, art. 1237 alin. (3) – (4) și art. 1242 alin. (3) Codul civil., art. 5 și art. 6 lit. a) ale Legii nr. 105-XV din 13 martie 2003, precum și art. 5 alin. (1) – (2), alin. (5) lit. i), l), v) al Legii nr. 256 din 09 decembrie 2011.

Enumerarea plăților prevăzute în pct. 5 al contractului nu asigură o prezentare clară a obligațiilor consumatorului, iar conform art. 4 alin. (2) al Legii nr. 256 din 09 decembrie 2011 orice contract încheiat între comerciant și consumator va cuprinde clauzele contractuale clare, univoce, a căror înțelegere nu necesită cunoștințe speciale. Expunerea la alte comisioane sau alte datorii din pct. 5 alin. (1) subpct. 8 și 11 ale contractului, nu asigură o informare completă, precisă referitor la serviciul datoriei pe credit, fapt ce lezează dreptul consumatorului la informare, precisă referitor la serviciul datoriei pe credit, fapt ce lezează dreptul consumatorului la informare, prevăzut în art. 6 lit. d), art. 24 al Legii nr. 105 din 13 martie 2003. Iar conform art. 25 al aceleiași legi, obligația legală de a informa adecvat consumatorii revine agentului economic prestator de servicii.

Mențiunea în pct. 6 alin. (7) al contractului a faptului că, debitorul are dreptul a anula prezentul contract, dar numai după rambursarea sumelor scadente, vine în contradicție cu normele civile în vigoare. Termenul ”a nula” presupune declararea nulă, nulitatea contractului, iar reieșind din prevederile art. 216-220 Codul civil, nulitatea actului juridic poate fi invocată indiferent de rambursarea sumei. Prin urmare, limitarea dreptului debitorului – consumator la anularea totală sau parțială a contractului, nu poate fi condiționată de rambursarea sumelor scadente.

Punctul 7 alin. (3) al contractului menționat supra prevede că, nerespectarea de către debitor a acțiunilor asumate în cadrul prezentului contract conferă băncii dreptul de a întreprinde următoarele măsuri:

- Micșorarea plafonului de creditare stabilit conform cap. 1 pct. 1 al prezentului contract pînă la limita 0 fără preaviz;
- Anularea plafonului de creditare stabilit conform cap. 1 pct. 1 al prezentului contract;
- Declararea creditului scadent anticipat și plătibil cu toate costurile aferente.

În acest context, micșorarea plafonului de creditare pînă la 0 fără preaviz, fie anularea plafonului de creditare poate fi raportată refuzului băncii de a mai credita persoana debitor. Iar în conformitate cu art. 1241 alin. (4) Codul civil, dreptul de refuz prevăzut la alin. (1) –(3) poate fi exercitat doar dacă partea care refuză notifică cealaltă parte într-un termen rezonabil pînă la momentul executării obligațiilor ce constituie obiectului refuzului. Chiar în cazul rezilierii contractului, art. 1242 alin. (5) Codul civil stipulează că, în situația cînd debitorul nu a executat obligația de restituire a cel puțin 2 tranșe a creditului, rezilierea produce efecte doar atunci cînd debitorul a acordat debitorului în termen de 15 zile pentru plata sumei restante, iar plata nu a fost făcută.

Prin urmare clauza contractuală stipulată în pct. 7 alin. (3) vine în contradicție cu prevederile art. 1241 alin. (4) și respectiv art. 719 lit.d) Codul civil,

precum și art. 5 alin. (5) lit. w) al Legii nr. 256 din 09 decembrie 2011, prin faptul că, nu prevede preavizarea debitorului și stabilirea unui termen de garanție.

Totodată, expresia generală ”nerespectarea de către debitor a obligațiilor asumate în cadrul prezentului contract” nu oferă posibilitatea evaluării gravității încălcării pentru a o putea coraporta efectelor stipulate expres care sunt destul de dure, în vederea stabilirii proporționalității neexecutării față de măsurile aplicate de bancă, asigurării echilibrului între drepturile și obligațiile părților și evitării unui eventual abuz din partea băncii.

Se atestă un dezacord între clauzele contractuale și anume pct. 7 alin. (3) al contractului, cu expresia ”Fără preaviz” față de mențiunea din pct. 6 alin. (4) al contractului a avertizării privind neplata la scadență a datoriilor față de banca și perceperii unui comision în acest caz de la debitor.

Punctul 7 alin. (7) al contractului prevede că, în cazul insuficienței de resurse Banca este în drept, iar debitorul își exprimă acordul cert și irevocabil de a suspenda și/sau anula acordarea creditului fără preaviz. Analiza comparativă a pct. 7 alin. (3) și pct. 7 alin. (7) ale contractului atestă un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților, în defavoarea debitorului – consumator. Ori conform prevederilor contractuale menționate debitorul (consumator), parte mai slabă a contractului, rămîne nepreavizat referitor la suspendare și/sau anularea creditului, chiar și în situația cînd și-a exercitat corespunzător obligațiile contractuale, cauza fiind deja în creditor – bancă. Astfel, în cazul prevăzut de pct. 7 alin. (7) al contractului, banca este cea care nu își respectă obligația prevăzută de pct. 1 al contractului, prin urmare este cea care este obligată să preavizeze debitorul și să răspundă în conformitate cu art. 1244 Codul civil pentru prejudiciul cauzat debitorului. Cu atît mai mult că, nerealizarea obligației de notificare a debitorului, poate afecta negativ interesele economice ale acestuia, cauza prejudicii.

Clauzele contractuale examinate obligă consumatorul la îndeplinirea obligațiilor sale, chiar și în cazul în care comerciantul nu își respectă obligațiile corelative. Pentru neexecutarea obligațiilor sunt prevăzute măsuri drastice doar pentru debitor, fiind omisă reglementarea în același mod a răspunderii băncii pentru neonorarea obligațiilor față de debitor (client) și a prejudiciilor cauzate acestuia.

Astfel, clauza propusă în pct. 7 alin. (7) al contractului favorizează substanțial creditorul și dezavantajează vădit debitorul, care este din start supus riscului de a fi eventual prejudiciat.

Punctul 7 alin. (7) al contractului vine în dezacord cu prevederile art. 716 alin. (1), art. 718 lit. d) și h), art. 1244 Codul civil, art. 5 alin. (1), alin. (5) lit. o) al Legii nr. 256 din 09 decembrie 2011.

Contractul inundă cu expresia ”debitorul exprimă acordul cert și irevocabil”, chiar în situații ce vădit dezavantajează consumatorul, fapt ce pune la întoială, veridicitatea acestui acord, existența consimțămîntului din partea consumatorului, familiarizarea clară a consumatorului cu aceste clauze la momentul semnării contractului și conștientizarea consecințelor ce le produc. Dimpotrivă,

consumatorul, Ion Breazu, relevă faptul că a semnat un contract de adeziune, preformat de bancă, conținutul căruia nu a avut posibilitatea de a-l influența. Prin urmare, clauzele au fost impuse din start prin înaintarea spre semnare a unui contract de adeziune. Ținând cont de complexitatea prevederilor contractuale și de volumul acestora, faptul că consumatorul (este neprofesionist în domeniu), e și firesc că consumatorul nu a conștientizat din start (la momentul semnării contractului) efectele ce urmau să le producă. Abia după implementarea practică a contractului semnat, consumatorul – Ion Breazu a resimțit consecințele și dezavantajele create pentru partea – debitor a contractului.

Urmare a celor expuse, luând în considerație: puterea diferită a părților la momentul încheierii contractului, natura serviciilor, argumentele expuse în petiția consumatorului și neprezentarea de către bancă a unor probe certe a negocierii, faptul că agentul economic a acționat în mod inechitabil față de consumator la elaborarea contractului de adeziune, prin avantajarea sa în detrimentul intereselor legitime ale consumatorului (debitor), consideră că, contractul de linie de credit nr. 7 din 23 martie 2012, încheiat de dnul Ion Breazu cu banca comercială ”Moldindconbank” societatea pe acțiuni, conține clauzele abuzive care vin în dezacord cu legislația în vigoare.

Prin hotărârea Judecătorei Centru mun. Chișinău din 01 iunie 2015 s-a admis integral cererea de chemare în judecată înaintată de Agenția pentru Protecția Consumatorului și Breazu Ion împotriva băncii comerciale ”Moldindconbank” societate pe acțiuni, s-a recunoscut nulitatea clauzelor contractuale stabilite în pct. 4 alin. (6), pct. 5 alin. (1), în partea ce ține de alte comisioane sau alte datorii, pct. 6 alin. (7), pct. 7 alin. (3) și pct. 7 alin. (7) al contractului de linia de credit pentru persoanele fizice acordat pe card de credit nr. 07 încheiat în or. Vatra la 23 martie 2012 între banca comercială ”Moldindconbank” societate pe acțiuni și Breazu Ion, a obligat banca comercială ”Moldindconbank” societate pe acțiuni să excludă astfel de clauze din contractele cu același obiect încheiate cu Ion Breazu și alți consumatori, s-a interzis băncii comerciale ”Moldindconbank” societate pe acțiuni includerea unor asemenea clauze contractuale care vor fi încheiate în viitor cu consumatorii, s-a încasat de la banca comercială ”Moldindconbank” societate pe acțiuni în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 100 lei (f.d. 102).

Nefiind decord cu hotărârea Judecătorei Centru din 01 iunie 2015, la 30 iunie 2015, apoi la 11 noiembrie 2015 banca comecială ”Moldindconbank” societate pe acțiuni a depus cerere de apel prin care a solicitat casarea integrală a hotărârii Judecătorei Centru, mun. Chișinău din 01 iunie 2015, emițând o nouă hotărâre prin care să fie respinsă acțiunea înaintată de Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Ion Breazu împotriva băncii comeciale ”Moldindconbank” societate pe acțiuni (f.d. 126, 134-136).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 23 martie 2016 s-a admis apelul declarat de banca comecială ”Moldindconbank” societate pe acțiuni, s-a casat hotărârea Judecătorei Centru, mun. Chișinău din 01 iunie 2015 și s-a emis o decizie sub formă de încheiere prin care pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Agenția pentru Protecția Consumatorilor în interesul lui

Breazu Ion împotriva băncii comerciale "Moldindconbank" societate pe acțiuni privind declararea nulității clauzelor contractuale abuzive, obligarea excluderii unor astfel de clauze din contractele care vor fi încheiate în viitor cu consumatorii, se încetează în legătură cu depunerea acțiunii de un organ ce nu dispunea de acest drept (f.d. 176).

În motivarea deciziei, instanța de apel a invocat că instanța de fond nu a ținut cont la judecarea cauzei de prevederile procesuale și anume că potrivit Regulamentului privind organizarea și funcționarea Agenției pentru Protecția Consumatorilor nu atribuie agenției competența de a se adresa în instanța de judecată în interesul consumatorului.

Prin urmare instanța de apel a constatat că, cererea de chemare în judecată a fost depusă de Agenția pentru Protecția Consumatorilor în interesul lui Breazu Ion, iar Codul de procedură civilă nu conferă acest drept agenției.

Nefiind de acord cu decizia Curții de Apel Chișinău din 23 martie 2016, la 06 mai 2016, Ion Breazu a depus recurs asupra deciziei Curții de Apel Chișinău din 23 martie 2016 prin care a solicitat casarea deciziei Colegiului civil al Curții de Apel Chișinău din 23 martie 2016, cu menținerea hotărârii Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 01 iunie 2015.

Nefiind de acord cu decizia Curții de Apel Chișinău din 23 martie 2016, la 12 mai 2016 Agenția pentru Protecția Consumatorilor a depus recurs prin care a solicitat casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 23 martie 2016 și menținerea în vigoare a hotărârii Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 01 iunie 2015.

În motivarea cererii de recurs atât Breazu Ion cât și Agenția pentru Protecția Consumatorilor au indicat că, consideră decizia Curții de Apel Chișinău din 23 martie 2016 ilegală și neîntemeiată, bazată pe aplicarea eronată și incorectă a normelor de drept și pasibilă anulării din mai multe considerente.

Concluzia instanței de apel referitor la faptul că, acțiunea a fost depusă de un organ ce nu dispunea de acest drept, vine în contradicție cu normele de drept existente în domeniul protecției consumatorilor. Instanța de apel nu a ținut cont de prevederile Legii nr. 105 din 13 martie 2003 privind protecția consumatorilor în calitate de lege fundamentală în domeniul protecției consumatorilor.

Or conform art. 31 alin. (1) al Legii privind protecția consumatorilor acțiunile privind protecția drepturilor consumatorilor pot fi depuse la instanța de judecată de către consumatori însșiși sau de reprezentanții acestora, de către autoritățile publice abilitate sau de către asociațiile obștești de consumatori.

Iar alin. (3) al articolului menționat supra prevede că, organele abilitate cu funcții de protecție a consumatorilor pot reprezenta interesele consumatorilor în instanța de judecată în scopul protecției drepturilor consumatorilor.

Conform art. 27 alin. (3) al Legii privind protecția consumatorilor, Agenția pentru protecția Consumatorilor este una din autoritățile administrației publice centrale cu atribuții în domeniul protecției consumatorilor.

Mai mult ca atât, Agenția pentru protecția Consumatorilor este acea autoritate care implementează politica în domeniul protecției consumatorilor, examinează reclamațiile consumatorilor în vederea protejării drepturilor legitime

ale acestora și realizează protecția drepturilor și intereselor legitime ale consumatorilor prin mijloacele prevăzute de lege.

Astfel, Agenția pentru Protecția Consumatorilor este fără îndoială o autoritate publică centrală abilitată în domeniul protecției drepturilor consumatorilor, prin urmare acțiunea privind protecția consumatorilor putea fi depusă de recurent în instanța de judecată.

Hotărîrea Guvernului nr. 936 din 09 decembrie 2011 privind crearea Agenției pentru protecția Consumatorilor și aprobarea Regulamentului, structurii și efectivului/limită ale acesteia, la care face referire instanța de apel, a fost elaborată în vederea asigurării implementării prevederilor Legii nr. 105 din 13 martie 2003 privind protecția consumatorilor, fapt reflectat expres în preambulul hotărîrii.

Prin urmare, interpretarea prevederilor hotărîrii urma a fi efectuată de către instanța de apel în strictă coroborare cu prevederile actului legislativ de bază – Legea privind protecția consumatorilor.

De asemenea, au relevat că, în domeniul clauzelor abuzive prevederile Legii privind protecția consumatorului sunt completate și detaliate în Legea nr. 256 din 09 decembrie 2011 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, fapt reflectat expres în art. 5 al Legii privind protecția consumatorilor.

Conform art. 7 alin. (2) al Legii privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, Agenția pentru Protecția Consumatorilor efectuează controlul respectării prevederilor acestei legi și constatarea clauzelor abuzive în contracte, la sesizarea consumatorului sau din oficiu, în condițiile legii. Alineatul (4) al art. 7 a legii menționate supra, prevede expres că în cazul constatării de clauze abuzive în contractul încheiat cu consumatorul, Agenția întocmește act de constatare și intentează acțiunea în instanța judecătorească în vederea solicitării declarării nulității acestor clauze. Prin urmare legiuitorul investeste expres Agenția pentru Protecția Consumatorului cu dreptul de a înainta acțiunea în instanța de judecată, pentru declararea nulității clauzelor abuzive.

Prin urmare, instanța de apel nu a aplicat norma ce urma a fi aplicată ceea ce reprezintă un temei de admitere a recursului prevăzut de art. 432 alin. (2) lit. a) Cod de procedură civilă.

Argumentul instanței de apel, precum că clauzele contractuale din contractul de linie de credit examinat reflectă normele prevăzute de legi și alte acte normative este neîntemeiat și vine în contradicție cu circumstanțele pricinii. Or motivul înaintării acțiunii de către Agenția pentru Protecția Consumatorului și Breazu Ion a constituit anume faptul că clauzele contractuale contravin normelor legislative în vigoare și anume fiind încălcate atît norme speciale referitor la creditul bancar stipulate în art. 1237-1244 Cod civil, cît și normele generale oglindite de art. 220-222, art. 716 și 718 Cod civil, precum și prevederile Legii speciale cu privire la contractele încheiate cu consumatorii, reflectate în Legea nr. 256 din 09 decembrie 2011.

Totodată, au relevat că, este eronat și argumentul instanței de apel referitor la faptul că banca comercială ”Moldindconbank” societate pe acțiuni nu are calitate de comerciant în sensul Legii nr. 256 din 09 decembrie 2011.

Contractul de credit nu este enumerat în rîndul excepțiilor stipulate în art. 2 alin. (2) al Legii nr. 256 din 09 decembrie 2011, prin urmare cade sub incidența acesteia. Cu atît mai mult, că însuși legea menționată precizează la descrierea clauzelor abuzive specificul în cazul furnizării de servicii financiare, fapt ce atestă răsfrîngerea legii asupra contractelor de furnizare a serviciilor financiare.

Este relevant de atestat că, Legea nr. 256 din 09 decembrie 2011 oferă noțiunii de comerciant un sens larg, ce include atît calitatea de vînzător, cît și de furnizor sau prestator de servicii, fiind orice persoană fizică sau juridică, indiferent de tipul de proprietate și forma organizatorico-juridică, care acționează în scopuri legate de activitatea sa de întreprinzător sau de activitatea sa profesională, fapt relevat expres în art. 3 al legii, prin urmare banca comercială ”Moldindconbank” societate pe acțiuni în calitate de furnizor/prestator de servicii financiare, cade sub incidența legii menționate.

Respectiv, instanța de apel a interpretat în mod eronat legea materială.

Cu referire la concluziile instanței de apel referitor la faptul că Agenția pentru Protecția Consumatorului nu cade sub incidența prevederilor art. 73 Codul de procedură civilă, precum și că recurentul nu era în drept să înainteze acțiunea vizată în interesele lui Breazu Ion sunt combătute de prevederile art. 31 din Legea privind protecția consumatorilor și art. 7 al Legii privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii.

În acest sens, art. 73 alin. (2) din Codul de procedură civilă prevede că, organele care au intentat proces în apărarea unor alte persoane au drepturi și obligații procedurale de reclamant, cu excepția dreptului de a încheia tranzacție și a obligației de a achita cheltuieli de judecată.

Suplimentar, au reținut că, este nefondat argumentul instanței de apel referitor la faptul că Breazu Ion nu întrunește calitatea procesuală de coreclamant și că în materialele dosarului lipsește vre-o acțiune sau cerere din partea lui Breazu Ion privind intervenirea în proces, deoarece contravine circumstanțelor și materialelor pricinii.

În acest sens, a relevat că cererea de chemare în judecată a fost semantă de Breazu Ion și Agenția pentru Protecția Consumatorilor.

Voința lui Breazu Ion de a participa în proces în calitate de coreclamant, se atestă atît prin semnarea nemijlocită a cererii de chemare în judecată, cît și prin acțiunile sale ulterioare (participarea la examina în fond, declarațiile scrise depuse la Curtea de Apel Chișinău la data de 02 februarie 2016).

De asemenea, la 18 ianuarie 2015, Ion Breazu a depus o cerere la Judecătoria Centru, mun. Chișinău cu privire la completarea cerere de chemare în judecată înaintată de Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Breazu Ion prin care s-au prezentat datele sale personale, în vederea lichidării neajunsurilor indicate în încheierea din 31 ianuarie 2015 și punerea pe rol a cauzei.

Astfel, instanța de fond, constatând voința dlui Breazu Ion, a permis participarea acestuia în proces ca coreclamant, examinând cauza în fond.

Ori, hotărîrea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 01 iunie 2016 atestă expres faptul că, cererea de chemare în judecată a fost înaintată de Agenția pentru Protecția Consumatorului și Breazu Ion, ce confirmă recunoașterea de către instanța de fond a posibilității reclamantului de a interveni în proces.

În partea ce ține de constatarea instanței de apel cu privire la faptul că acțiunea în comun înaintată de Agenția pentru Protecția Consumatorului și Breazu Ion, duce la încălcarea justului echilibru ce ar trebuie să existe între părți este absolut nemotivată, or participarea Agenției pentru Protecția Consumatorilor în litigiile cu privire la protecția consumatorului are menirea de a asigura protecția drepturilor consumatorilor de clauzele abuzive.

Subsecvent, au indicat că, se atestă o diferență netă între partea motivată a deciziei și dispozitivul emis de Curtea de Apel Chișinău.

Astfel în partea motivată, Curtea de Apel Chișinău indică că ”.. audiind participanții prezenți, apelul urmează a fi admis cu casarea hotărîrii Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 01 iunie 2015 și emiterea unei noi hotărîri prin care acțiunea înaintată se admite parțial din următoarele considerente”.

Însă în dispozitivul deciziei instanța de apel atestă că, ”se emite o decizie sub formă de încheiere prin care pricina civilă... se încetează în legătură cu depunerea acțiunii de un organ ce nu dispunea de acest drept.”.

Cu referire la termenul de depunere a recursurilor, instanța de recurs constată că, dispozitivul deciziei a fost emis de Curtea de Apel Chișinău la 23 martie 2016. Potrivit scrisorii nr. 1609 din 18 aprilie 2016 copia deciziei Curții de Apel Chișinău a fost expediată părților la 18 aprilie 2016.

De asemenea, conform recipisei (f.d. 188) Breazu Ion a primit copia deciziei din 23 martie 2016, la 08 aprilie 2016.

Mai mult ca atât, instanța de recurs conchide că la materialele cauzei lipsesc probe care să confirme data recepționării deciziei motivate a Curții de Apel Chișinău din 23 martie 2016 de către Agenția pentru Protecția Consumatorilor.

Recursul a fost depus de către Ion Breazu la 06 mai 2016, iar de către Agenția pentru Protecția Consumatorilor la 12 mai 2016, respectiv se consideră depuse în termenii prevăzuți de lege.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale. Respectiv, recursurile se consideră depuse în termenul prevăzut de lege.

Potrivit art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători poate decide invitarea unor participanți sau reprezentanți ai acestora pentru a se pronunța asupra problemelor de legalitate invocate în cererea de recurs.

Verificînd argumentele invocate în recursurile depuse, pe baza materialelor din dosar, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, acestea sunt întemeiate și urmează a fi admise cu

casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 23 martie 2016 și restituirea pricinii spre rejudecare în instanța de apel, într-un alt complet de judecată din următoarele considerente.

Potrivit art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept, să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

La 23 martie 2012 banca comercială ”Moldindconbank” societate pe acțiuni, în calitate de creditor și Breazu Ion în calitate de debitor au încheiat contractul de credit nr. 7 potrivit căruia creditorul s-a obligat să-i acorde debitorului un credit în valoare de 30 000 lei, iar debitorul s-a obligat să-l restituie până la 23 septembrie 2014 (f.d.9-12).

La 05 mai 2016 Ion Breazu a sesizat Agenția pentru Protecția Consumatorilor prin care a solicitat efectuarea unei analize a clauzelor contractuale a contractului de credit nr. 7 din 23 martie 2012, considerînd că unele clauze din contract sunt abuzive (f.d. 8).

Prin actul de constatare a clauzelor abuzive în contractele de comodat și prestări servicii din 29 mai 2014, Agenția pentru Protecția Consumatorilor a constatat că punctele 4 alin. (6) pct. 5 alin. (1) subpunctele 4, 8, 9, 11, pct. 6 alin. (3), (4), (5), pct. 7 alin. (3), (6), (7) din contractul de credit nr. 7 din 23 martie 2012, sunt clauze abuzive și contravin legislației în vigoare (f.d. 13-16).

Instanța de recurs a mai constatat că, la 26 ianuarie 2015 Agenția pentru protecția Consumatorilor dar și Breazu Ion au depus cerere de chemare în judecată împotriva băncii comerciale ”Moldindconbank” societate pe acțiuni prin care a solicitat declararea nulității clauzelor abuzive consemnate în pct. 4 alin. (6), pct. 5 alin. (1) (în partea ce ține de alte comisioane sau alte datori), pct. 6 alin. (7), pct. 7 alin. (3) și (7) ale contractelor de linie creditară, obligarea băncii comerciale ”Moldindconbank” societate pe acțiuni să excludă asemenea clauze din contractele cu același obiect, încheiate cu consumatorul dat și alți consumatori, interzicerea includerii unor asemenea clauze în contractele cu același obiect, care vor fi încheiate pe viitor cu consumatorii (f.d. 3-7).

În acest sens, instanța de recurs conchide că, prin Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 5 din 14 ianuarie 2008 a fost aprobată Strategia Națională în domeniul protecției consumatorilor pentru perioada 2008-2012.

Conform strategiei, una din prioritățile de dezvoltare a Republicii Moldova la etapa actuală este creșterea nivelului de protecție a consumatorilor, precum și realizarea drepturilor consumatorilor în conformitate cu legislația.

Analiza bazei legislative și a organizării procesului de protecție a consumatorilor în raport cu practicile europene și internaționale ar putea servi drept sursă de eficientizare a organizării activității de protecție a consumatorilor în țara noastră, a stabilirii principiilor și obiectivelor în acest domeniu.

Schimbările social-economice, deschiderea pieței bunurilor și serviciilor, libera circulație a mărfurilor au condus la stabilirea unor relații noi privind oferirea produselor și serviciilor consumatorilor, fapt ce se răsfrânge asupra securității vieții

și sănătății lor. În ultimii ani au avut loc noi schimbări și au apărut noi factori care au influențat contactul consumatorilor din țară cu piața. Între timp, dorința și efortul Moldovei de integrare în spațiul european și global s-a materializat sub forma câtorva acorduri concrete, precum: aderarea la Organizația Mondială a Comerțului (OMC), colaborarea instituțională cu structurile Uniunii Europene (UE), inclusiv semnarea Acordului de parteneriat și cooperare dintre Comunitățile Europene și statele lor membre, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte, semnat în 1994 și a Planului de Acțiuni Republica Moldova - Uniunea Europeană (RM-UE), semnat în 2005. Deschiderea pieței și confruntarea directă a consumatorilor din Moldova cu practicile economiei de piață conduce la necesitatea reglementării relațiilor privind interesele consumatorilor din țara noastră.

Protecția consumatorilor, fiind o componentă de bază a programelor de protecție socială a cetățenilor, este destinată pentru a asigura și ameliora în continuu respectarea intereselor acestora. Consumatorul, în calitatea sa de purtător al cererii de mărfuri și servicii, joacă un rol important în mecanismul de piață, constituind, în același timp, elementul de referință al tuturor acțiunilor întreprinse de producători și comercianți.

În urma aprobării strategiei, au fost aduse numeroase modificări la Legea nr. 105 din 13 martie 2003 privind protecția consumatorilor.

Astfel, potrivit preambulului Legii respective, prezenta lege stabilește bazele juridice pentru protejarea de către stat a persoanelor în calitatea lor de consumatori și transpune Directiva 2005/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 mai 2005 privind practicile comerciale neloiale ale întreprinderilor de pe piața internă față de consumatori și de modificare a Directivei 84/450/CEE a Consiliului, a directivelor 97/7/CE, 98/27/CE și 2002/65/CE ale Parlamentului European și ale Consiliului și Regulamentului (CE) nr. 2006/2004 al Parlamentului European și al Consiliului, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene (JO) nr. L 149/22 din 11 iunie 2005.

De asemenea, a fost adoptată Legea nr. 256 din 09 decembrie 2011 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, care are ca scop potrivit prevederilor art. 1 crearea unui cadru legal corespunzător în vederea asigurării protecției intereselor economice ale consumatorilor prin interzicerea și prevenirea utilizării de clauze abuzive în contractele încheiate între comercianți și consumatori.

În acest sens, art. 26 alin. (1) și (2) din Legea privind protecția consumatorului statuează că, acțiunile privind protecția drepturilor consumatorilor pot fi depuse la instanța judecătorească de către consumatorii înșiși sau reprezentanții acestora, de către autoritățile administrației publice abilitate sau de către asociațiile obștești de consumatori. Acțiunile privind protecția drepturilor consumatorilor se depun la instanța judecătorească în conformitate cu termenele prevăzute de legislație. Consumatorii sînt scutiți de taxa de stat în acțiunile privind protecția drepturilor sale.

Tot în acest context, art. 7 alin. (4) din Legea privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, prevede expres că, în cazul constatării de clauze abuzive în contractul încheiat cu consumatorul, Agenția întocmește act de constatare și intentează acțiune în instanță judecătorească în vederea solicitării declarării nulității acestor clauze.

Totodată, art. 73 alin. (1) din Codul de procedură civilă prevede că, **în cazurile prevăzute de lege, autoritățile publice**, organizațiile, persoanele fizice **pot adresa în judecată acțiune (cerere) în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale unor alte persoane, la cererea acestora, sau în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale unui număr nelimitat de persoane fizice.** Acțiunea în apărarea intereselor unei persoane incapabile poate fi intentată independent de existența cererii unei persoane interesate sau a reprezentantului ei legal.

În concluzie, constatarea Curții de Apel Chișinău precum că Regulamentul privind organizarea și funcționarea Agenției pentru Protecția Consumatorului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 936 din 09 decembrie 2011 nu atribuie în competența Agenției pentru Protecția Consumatorilor dreptul de a înainta cereri în instanța de judecată în interesul consumatorului, este eronată, or art. 73 alin. (1) din Codul de procedură civilă prevede expres – **în cazurile prevăzute de lege.**

În acest sens, instanța remarcă că, în cauza Airey împotriva Irlandei, Curtea a constatat că, dreptul fiecărei persoane de a avea acces la justiție se completează cu obligația statului de a facilita accesul, astfel încât pentru respectarea acestei exigențe nu este suficientă obligația negativă de a nu împiedica în nici un fel accesul la o instanță, *ci, uneori, statele sunt obligate să asigure adevărate drepturi sociale și economice.*

După cum e stipulat supra, scopul Legii privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, este crearea unui cadru legal corespunzător în vederea *asigurării protecției intereselor economice ale consumatorilor.*

Cu privire la argumentul Curții de Apel Chișinău în partea ce ține de neaplicarea art. 62, 63 Codul de procedură civilă în privința lui Breazu Ion și faptul că Breazu Ion nu a înaintat nici o cerere de intervenire în proces, instanța conchide următoarele:

În conformitate cu art. 59 alin. (1) Codul de procedură civilă, parte în proces (reclamant sau pârît) poate fi orice persoană fizică sau juridică prezumată, la momentul intentării procesului, ca subiect al raportului material litigios.

Calitatea de reclamant se realizează, reieșind din principiul disponibilității prevăzut de art. 27 alin. (1) Codul de procedură civilă prin depunerea cererii de chemare în judecată în condițiile art. 166, 167 Codul de procedură civilă și dispunerea de drepturile și obligațiile procesual civile.

În acest sens, cererea de chemare în judecată depusă la 26 ianuarie 2015 a fost depusă din numele Agenției pentru Protecția Consumatorilor ca reclamant și Ion Breazu ca coreclamant, fiind semnată atât de Directorul Agenției pentru Protecția Consumatorilor, Olesia Plotnic cât și de Breazu Ion.

Mai mult ca atât, la 18 februarie 2015, Breazu Ion, ca urmare a recepționării încheierii de a nu da curs cererii de chemare în judecată, a depus cerere privind lichidarea neajunsurilor indicate în încheierea din 31 ianuarie 2015, indicând datele sale complete, conform prevederilor art. 166 Cod de procedură civilă (f.d. 29).

De asemenea, conform procesului verbal al ședinței de judecată Breazu Ion a participat la examinarea cauzei în calitate de reclamant susținând acțiunea depusă.

Cu toate acestea, instanța de apel a constatat că, la materialele cauzei nu a fost stabilită vre-o acțiune sau cerere din partea lui Breazu Ion privind intervenirea în proces în calitate de coreclamant, iar ca urmare a înaintării acțiunii de către Agenția pentru Protecția Consumatorilor mun. Chișinău semnată de către reprezentantul instituției și totodată de către Breazu Ion, se consideră ca e înaintată în interesul ultimului, ceea ce constituie nu numai o interpretare restrictivă a drepturilor procesuale a lui Breazu Ion cât și o limitare flagrantă a accesului la justiție.

Dreptul de acces la un tribunal garantat de articolul 6 § 1 al Convenției nu este absolut, dar poate avea anumite limite; acestea sunt permise din momentul în care dreptul de acces, prin însăși natura sa, necesită o reglementare din partea statului. În acest sens, statele contractante se bucură de o anumită marjă de apreciere, deși decizia finală cu privire la respectarea prevederilor Convenției revine Curții. Urmează să se asigure că limitele aplicate nu restrâng sau reduc accesul la un tribunal a unei persoane într-un așa mod sau măsură încât să afecteze esența dreptului în sine. Mai mult decât atât, o limitare nu va fi compatibilă cu articolul 6 § 1 în cazul în care nu urmărește un scop legitim și dacă nu există un raport de proporționalitate rezonabil între mijloacele utilizate și scopul urmărit să fie atins (a se vedea Waite și Kennedy c. Germaniei [MC], nr. 26083/94, § 59, CEDO 1999 I). *Dreptul de acces la un tribunal este încălcat atunci când normele legale încetează să servească obiectivelor securității juridice și buneii administrare a justiției și să formeze un fel de barieră, prin care împiedică examinarea fondului cauzei reclamantului de o instanță competentă* (vezi Tsalkitzis c. Greciei, nr. 11801/04, § 44, din 16 noiembrie 2006).

În acest sens, Curtea Constituțională a Republicii Moldova în para. 65,66 din Hotărîrea nr. 14 din 15 noiembrie 2012 pentru controlul constituționalității ale unor prevederi din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225-XV din 30 mai 2003 a constatat că, sub aspect procesual, accesul liber la justiție se materializează în *prerogativele pe care le implică dreptul la acțiune*, ca aptitudine legală ce este recunoscută de ordinea juridică oricărei persoane fizice sau juridice care pretinde un drept împotriva unei alte persoane ori are un interes pentru constatarea existenței sau inexistenței unui drept. Potrivit normelor procesual-civile, pentru a pune în mișcare o acțiune civilă, *este necesară îndeplinirea cumulativă a unor condiții de fond și formă, precum ar fi respectarea competenței jurisdicționale, a termenului de prescripție, existența capacității procesuale de exercițiu, respectarea regulilor cu privire la forma și conținutul cererii de chemare în judecată.*

În speță, Breazu Ion, prin semnarea cererii de chemare în judecată și susținerea acțiunii în cadrul instanței de judecată a obținut calitatea de reclamant, având oportunitatea de a beneficia de toate garanțiile procesuale, inclusiv și de dreptul de ai fi judecată cauza în instanța de apel.

În parte ce privește neaplicarea art. 62, 63 din Codul de procedură civilă, se relevă că, în speță nu a fost examinată necesitatea intervenirii în proces a părții la solicitarea instanței sau a uneia din părți, or Breazu Ion a depus cererea de chemare în judecată, având deja calitate de reclamant.

Suplimentar instanța de judecată menționează că, potrivit art. 239 Cod de procedură civilă, hotărîrea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată.

Instanța își întemeiază hotărîrea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședința de judecată.

Conform art. 241 alin. (2) din Codul de procedură civilă, hotărîrea judecătorească constă din partea introductivă și partea dispozitivă.

În cazurile prevăzute la art. 236 alin. (5), hotărîrea judecătorească constă din partea introductivă, partea descriptivă, motivare și dispozitiv.

Fiecare parte a hotărîrii se evidențiază separat în textul acesteia. Alineatul (5) și (6) al articolului respectiv prevede că, în motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța. Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărîrii.

Prin urmare, dispozitivul hotărîrii este o continuitate logică a motivării, cuprinzînd soluția dată.

Cu toate acestea, în speță, instanța de recurs atestă a neconcordanță între partea motivatorie a deciziei și dispozitiv, astfel încît, în partea motivatorie, instanța de apel constatată că, audiind participanții prezenți la proces și analizînd legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate, prin prisma materialelor din dosar și prevederilor legislației în vigoare aplicabile speței, colegiu consideră că apelul declarat de reprezentantul apelantului banca comercială "Moldindconbank" societate pe acțiuni, Doina Gumene *este întemeiat și urmează a fi admis cu casarea hotărîrii Judecătoreiei, Centru, mun. Chișinău din 01 iunie 2015 și emiterea unei noi hotărîri prin care acțiunea înaintată se admite parțial.*

În timp ce în dispozitivul deciziei este indicat că, s-a emis o decizie sub formă de încheiere prin care pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Agenția pentru Protecția Consumatorilor în interesul lui Breazu Ion împotriva băncii comerciale "Moldindconbank" societate pe acțiuni privind declararea nulității clauzelor contractuale abuzive, obligarea excluderii unor astfel de clauze din contractele care vor fi încheiate în viitor cu consumatorii, se încetează în legătură cu depunerea acțiunii de un organ ce nu dispunea de acest drept.

E de menționat că dreptul la un proces echitabil protejat de art. 6.1. al Convenției europene ale drepturilor omului, include în sine și motivarea hotărîrii.

Astfel, în cauza Albina contra României, CtEDO, a constatat că judecătorii trebuie să indice cu suficientă claritate motivele pe care își întemeiază deciziile.

În acest sens, instanța de recurs conchide că, hotărîrea este actul prin care se finalizează procesul, ea reprezentând opera judecătorului al cărui conținut este rodul raționamentului prin care acesta supune o speța determinată regulii generale de drept. Evoluția acestui raționament reprezintă motivarea hotărîrii. Aceasta este necesară pentru a o face înțeleasă și acceptată de părțile litigante, dar și pentru a permite când este cazul, instanțelor superioare să verifice dacă nu există lacune sau contradicții în raționamentul judecătorilor.

În concluzie, reținem că, existența contradicțiilor în actul judecătoresc afectează nu numai drepturile părților la un proces echitabil dar și încrederea părților în actul justiției, urmând astfel, de înlăturat viciul respectiv, de către instanța care a emis hotărîrea.

Luînd în considerație cele stipulate supra și faptul că erorile judiciare nu pot fi corectate de către instanța de recurs, or instanța nu poate lipsi părțile de un grad de jurisdicție pentru examinare cauzei în fond, pricina urmează de remis spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

În conformitate cu art. 445 alin. (1), lit. c) CPC, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admit recursurile declarate de Ion Breazu și Agenția pentru Protecția Consumatorilor.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 23 martie 2016 adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Breazu Ion împotriva Băncii Comerciale ”Moldindconbank” societate pe acțiuni privind declararea nulității clauzelor contractuale abuzive, obligarea excluderii unor astfel de clauze din contractele cu același obiect încheiate cu consumatorii și interzicerea unor asemenea clauze contractuale care vor fi încheiate în viitor cu consumatorii, cu restituirea pricinii la rejudecare în ordine de apel la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecători

Svetlana Filincova

Maria Ghervas

Sveatoslav Moldovan

Nicolae Craiu

Dumitru Mardari